

d). Pripreme privrednih delatnosti, saobraćaja i veza, zdravstvene, informativne i drugih društvenih službi za rad u veoma teškim ratnim uslovima. Zbog toga još u vreme mira treba obaviti mnogo poslova i zadataka da bi radne organizacije mogle proizvoditi artikle neophodne za vođenje rata; da bi zdravstvena služba od prvog časa bila organizovana i sposobna za obavljanje svojih zadataka, da bi veze bile obezbeđene a građani bili blagovremeno informisani, jednom rečju da bi društveni sistem nastavio da funkcioniše u novostvorenim uslovima.

e). Pripreme društveno-političkih zajednica, njihovih predstavničkih tela i drugih organa, kao i pripreme društveno-političkih i drugih društvenih organizacija koje se sastoje u planiranju i preduzimanju potrebnih mera i postupaka radi što uspešnije mobilizacije svih ljudskih i materijalnih snaga i njihovog organizovanog i najcelishodnijeg angažovanja u svim oblicima borbe protiv agresora.

f). Blagovremeno organizovanje i preduzimanje odgovarajućih priprema organa narodne odbrane u društveno-političkim zajednicama, kao i posebnih jedinica i službi narodne odbrane u cilju što uspešnijeg obavljanja svojih zadataka u slučaju rata. Njihova aktivnost treba da pomogne svim društvenim faktorima da uspešno izvršavaju svoje zadatke. Rat će pred društvo postaviti veoma krupne i složene zadatke koji će zahtevati koordiniranu akciju mnogih službi i radnih organizacija, pa je, zbog toga, od posebnog značaja dobro organizovan rad saveta narodne odbrane, organa uprave za narodnu odbranu, izviđačke i drugih službi, jedinica za spasavanje i drugih jedinica koje se organizuju za potrebe narodne odbrane...

IVAN GOŠNJAK

JNA — nerazdvojni deo svog naroda

(»VOJNO DELO« br. 12/61)

... Međutim, jedna realna politika, ma koliko duboko verovala da su sazreli svi uslovi za izbegavanje rata i na tome zasnivala svoju borbu za mir, ne sme gubiti iz vida ni sve one činioce koji ohrabruju razne reakcionarne, revanšističke i avanturističke krugove i čine opasnost rata stalno prisutnom i ozbiljnom. Otuda, uporedo sa borbom

za mir, ona mora da misli i o problemima svoje odbrane. Protivrečnosti savremenih odnosa, koje nas drže tako blizu jednog trajnog mira, ali isto tako za čas mogu da dovedu i na rub novog rata, traže da priprema za odbranu zemlje bude sastavni deo borbe za mir. To važi za sve miroljubive zemlje koje po svom objektivnom položaju ne mogu, niti će biti inicijatori rešavanja bilo kog spornog problema ratom.

Važno je podvući da vizija užasa novog rata ne bi smela da parališe snage mira. Odbrana protiv agresora, i pored svih ratnih strahota, pruža braniocu realnu perspektivu da se odupre i, u osloncu na miroljubive snage sveta, očuva slobodu i nezavisnost.

Ovo potvrđuje naš narodnooslobodilački rat i naša revolucija. Ne mislimo da se iskustva iz narodnooslobodilačkog rata mogu apsolutizovati. Još manje da se kao recept mogu u potpunosti primeniti na savremene uslove. Međutim, ostaje činjenica da ta iskustva, stečena u izvanredno nepovoljnim i teškim uslovima i u borbi protiv daleko nadmoćnijeg neprijatelja, mogu da ukažu i podstaknu na iznalaženje vlastitih i novih rešenja problema koje bi jedan eventualni rat nametao malim i tehnički manje razvijenim zemljama...

... Uloga KPJ kao političkog mobilizatora, organizatora i rukovodioca bila je odlučujuća za pokretanje one ogromne potencijalne snage koja se krila u narodnim masama. Jednom pokrenuta na aktivan odnos prema ratu protiv okupatora i prema revoluciji, ona je izrasla u materijalnu silu pred kojom je i onakva vojna mašina kakve su bile hitlerovske divizije morala da ustukne.

Iako je broj okupatorskih divizija sa snagama domaćih izdajnika bio velik, okupator nikad nije bio fizički u stanju da posedne čitavu našu teritoriju.

Mi smo imali veliku slobodu manevra zato što nismo bili vezani za određenu teritoriju i garnizone kao neprijatelj. To nam je omogućavalo da udarimo tamo gde nam je bilo povoljnije i potrebnije i da, ostvarujući potrebnu premoć, uništavamo njegove garnizone. Neprijatelj, a ne mi, bio je sve više u okruženju. Svuda oko njega nalazila se slobodna, poluslobodna ili potencijalno slobodna teritorija, svuda se nalazio naš narod, a time postojala i šira mogućnost za manevar i udar naših jedinica. Fašistički agresor je samo privremeno mogao da okupira našu teritoriju, ali je nikada nije mogao osvojiti.

Jedna od karakteristika našeg rata je da smo ga vodili protiv tehnički nadmoćnijeg neprijatelja, dok mi nismo u početku rata raspolagali skoro ničim. Sa osvojenim oružjem osvajalo se drugo, i tako stalno do kraja rata. Neprijateljeve jedinice i neprijateljeva skladišta i transporti bili su naši najbolji, a dugo vremena i jedini snab-

devači. Pokazalo se, uopšte, da smo većtom i smelom primenom odgovarajućih borbenih dejstava uspevali da parališemo njegovu tehničku nadmoćnost.

Ovo iskustvo ukazuje na realnost uspešnog otpora tehnički nadmoćnijem neprijatelju, odnosno da u uslovima spremnosti najvećeg dela naroda na borbu, ni najmodernija tehnika ni njen broj u određenim međunarodnim uslovima ne mogu pomoći okupatoru da postigne definitivnu pobedu.

Agresor je u našu zemlju ušao sa strategijom »blickriga«. Ali munjeviti prodori koji su za nepunih 15 dana doveli do kapitulacije nenarodnog režima i njegove vojske pretvorili su se u dugotrajan, mukotrpan i za okupatora bezizgledan rat. Fašističkim agresorima se žurilo da što pre završe rat kako bi, zahvaljujući kvislinškim režimima, mogli što više izvući iz zemlje i ojačati svoje vlastito područje. Međutim, okupatoru ne samo što je bila otežana pljačka već su i njegovi vlastiti potencijali ubrzo počeli da se odlivaju u pravcu jednog ratišta koje je već smatrao opasnim.

Nasuprot tome, ukoliko je rat duže trajao, naši potencijali su rasli. To nam je omogućavalo postupnost u akcijama, stalno povećavanje intenziteta borbenih dejstava. Otuda je vreme radilo za nas, a ne za okupatora.

Naš rat je pun izvanrednih primera raznih ofanzivnih akcija, napada, zaseda, prepada, noćnih dejstava, iznenađenja, itd., koji su u svojoj ukupnosti predstavljali snažan udar po neprijatelju, lomili ga i stvarali slobodnu teritoriju. Sve takve akcije su izraz permanentne strategijske ofanzive i inicijative koja nikada nije prepuštena protivniku. Zahvaljujući tome, sva ofanzivna dejstva okupatora, pogotovu njegove velike ofanzive, bila su samo reakcija na naše uspehe.

Iako je naša strategija bila ofanzivna, njoj nije bilo svojstveno potcenjivanje bilo kojeg vida borbenih dejstava. Odbrambene radnje, na primer, bile su neizbežni pratilac i dopuna većine naših akcija. Pravilno kombinovanje borbenih dejstava, radnji i postupaka svih vrsta u okviru jedne, po karakteru i ciljevima, ofanzivne strategije jedno je od bitnih svojstava naše ratne veštine. Ona je dragocena riznica našeg vojnog iskustva. Takva strategija nam je omogućila da uporedo sa razvojem i porastom naših snaga izgrađujemo kadar rukovodilaca doraslih svim problemima vođenja rata. Naš rat je dokazao da je čovek, njegova spremnost da se bori i izdrži najteža ratna iskušenja, osnovni faktor rata.

Pravedni ciljevi oslobodilačkog rata predstavljali su objektivnu mogućnost mobilizacije širokih masa za borbu. Međutim, da bi ti

ciljevi stvarno mobilisali i bili jedan od odlučujućih inspiratora moralnih snaga, bilo je potrebno dokazati ih na delu. Zato je još u toku rata pod rukovodstvom KPJ otpočeto konkretno rešavanje nacionalnih i drugih problema i udareni su temelji novog državnog i društvenog uređenja. Na toj osnovi subjektivne snage su mogle da u oružanim snagama i narodu razviju takve odnose koji su omogućavali svakom čoveku i pristalici narodnooslobodilačkog pokreta da najneposrednije oseti da se bori za vlastite interese, ličnu slobodu i bolji život...

... Od svog nastanka naša Armija je po svojoj nameni i ciljevima, po svojim unutrašnjim odnosima i po svojim neraskidivim vezama s narodom — narodna i socijalistička. U tome je bio i ostaje osnovni izvor njenih snaga. Ističući ovo, želim posebno da ukažem upravo na značaj njenih unutrašnjih demokratskih odnosa među ljudima kao svojevrsnog odraza osnovnih tendencija našeg socijalističkog društvenog kretanja.

Demokratski i drugarski odnosi — koje je KPJ usađivala u redove naše Armije još od prvih dana njenog stvaranja i razvoja — uvek su bili podsticaj u borbi i radu, važan faktor moralno-političkog jedinstva jedinica. Otuda su poštovanje dostojanstva i prava socijalističkog građanina, poverenje u njega, drugarstvo i svestrana briga o ljudima bili osnovni principi na kojima su građeni odnosi u Armiji. Oni su bili i osnov naše svesne discipline.

Razvitak socijalističkih odnosa u našem društvu i zahtevi koje nameću uslovi savremene borbe, ističu još više ulogu vojnika i njegovu aktiviranje na raznim područjima života i rada jedinica...

... Karakter naše socijalističke zemlje i njena stremljenja, pogotovo naša uporna borba za mir, određuju smisao i značaj razvoja i jačanja naše Armije. Borba za mir i miroljubivu i aktivnu koegzistenciju je za nas trajna politika, jer počiva na našem dubokom uverenju da je mir danas za svet jedina prihvatljiva alternativa. Bez njega nije moguće nikakvo dalje pozitivno kretanje, bez njega ne mogu da narastaju progresivne, oslobodilačke i revolucionarne snage koje nose novo, bez njega nema izgradnje i srećnijeg i boljeg života ljudi. Otuda je borba za mir, odnosno svaki doprinos jačanju snaga mira i činilaca koji vode njegovoj stabilizaciji put borbe protiv snaga prošlosti, reakcije, revanšizma i kolonijalnog ugnjetavanja.

U takvim uslovima oružane snage jedne dosledno miroljubive zemlje, kakva je naša, i same postaju faktor mira, a svako njihovo jačanje — usmereno ciljevima odbrane — činilac progressa i obuzdavanja eventualnog agresora...